

פיזיקה בגובה העיניים

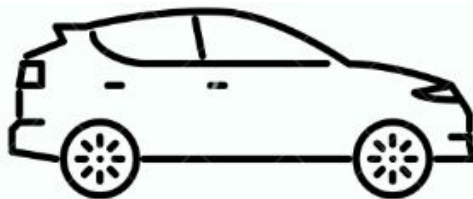
דינמיקה - 1

ניסוי מחשבתי בדינמיקה

מצב 1:

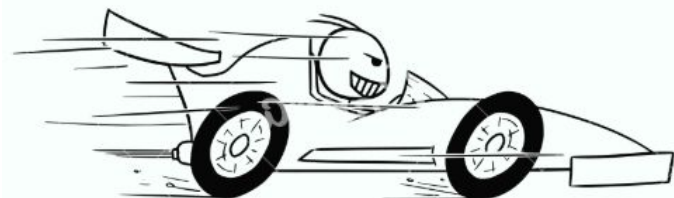
מכונית במנוחה

כל עוד לא ימשכוֹדחפו אותה היא תמשיך להיות במנוחה

מצב 2:

מכונית במהירות קבועה

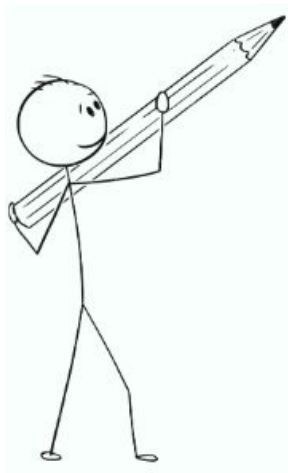

כל עוד לא ימשכוֹדחפו אותה היא תמשיך באותה מהירות

מסקנה א':

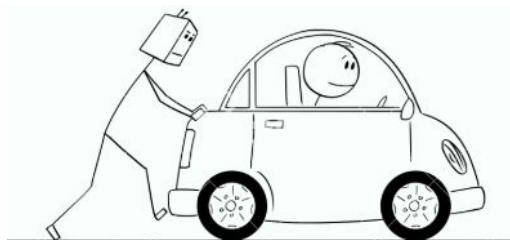
גופים נשארים באותה המהירות

אם לא מפעילים עליהם שום כוח !

מצב 3:

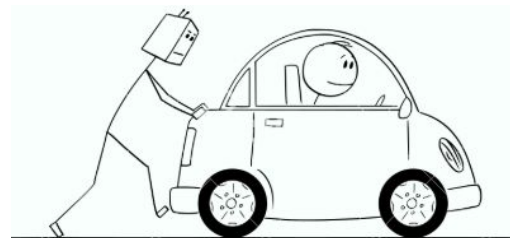
אדם מתחיל לדחוף את המכונית לימין

המכונית תתחיל לזוז ימינה

מצב 4:

אדם דוחף את המכונית בעוצמה גדולה יותר ימינה

המכונית תתחיל לזוז יותר מהר ימינה

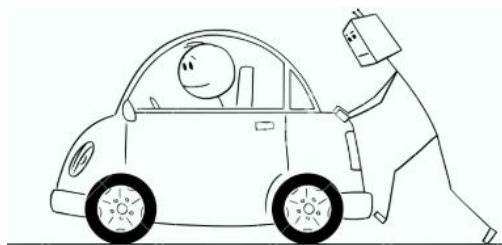
מסקנה ב':

יש חשיבות לגודל הכוח

מצב 5:

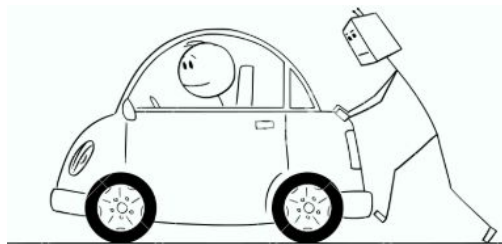
אדם מתחיל לדחוף את המכונית לשמאל

המכונית תתחיל לזוז שמאלה

מצב 6:

אדם דוחף את המכונית בעוצמה גדולה יותר שמאלה

המכונית תתחיל לזוז יותר מהר שמאלה

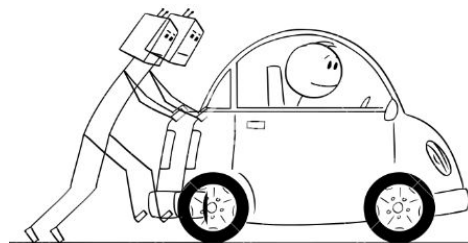
מסקנה ג':

יש חשיבות לכיוון הכוח

מצב 7:

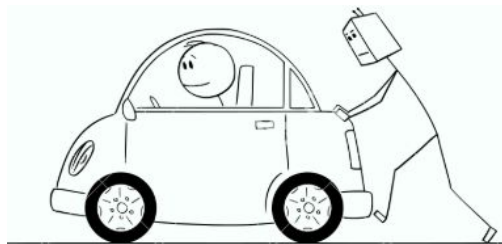
שני אנשים דוחפים בעוצמה שווה את המכונית ימינה

המכונית תתחיל לזוז ימינה

מצב 8:

שני אנשים בכיוונים הפוכים דוחפים בעוצמה שווה את המכונית

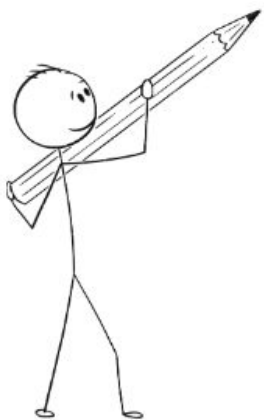

המכונית לא תזוז - תישאר במקום

מסקנה ד':

כוחות בכיוונים זהים מתחברים

ובכיוונים מנוגדים מתקזזים

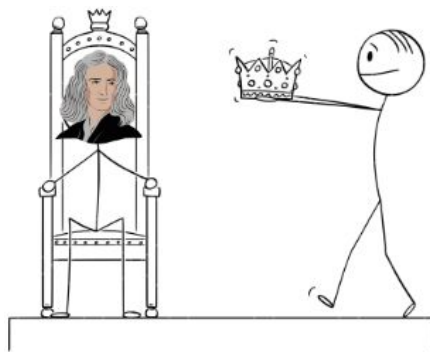

מסקנה סופית:

תנועה של גוף תלויה בסך

הכוחות הפועלים עליו.

הראשון שהבין זאת היה סר אייזק ניוטון

מהו כוח ?

הגדרה - כוח הוא גודל פיזיקלי המתאר אינטראקציה בין גופים, שיכולה לגרום לשינוי בתנועה של גוף.
כוח הוא וקטור - כלומר יש לו גודל וכיוון.

סימון - F

יחידת מידה - ניוטון [N].

דוגמה 1:

גוף נמשך ימינה בעוצמה של 10 ניוטון, ימינה מוגדר ככיוון החיובי. מהו הכוח הפועל על הגוף ?

$$F = 10\text{N}$$

דוגמה 2:

גוף נדחף שמאלה בעוצמה 15 ניוטון, ימינה מוגדר ככיוון החיובי. מהו הכוח הפועל על הגוף?

$$F = -15\text{N}$$

כלל: כוח שפועל בכיוון החיובי הוא חיובי, כוח בכיוון השלילי הוא שלילי

חוק שני של ניוטון

הגדרה - שקול הכוחות שווה למסה כפול התאוצה.

$$\sum F = ma \text{ :נוסחה}$$

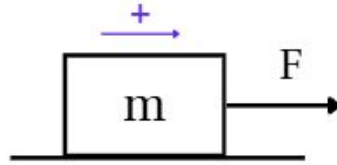
פרמטרים:

- $\sum F$ = שקול הכוחות, הוא הוקטור המייצג את סך הכוח. הכוחות בכיוון החיובי פחות הכוחות בכיוון השלילי [N]
- m = מסה [kg]
- a = תאוצה [m/s^2]

יחידת מידה - ניוטון [N].

דוגמה 1:

תיבה במסה $m = 2\text{kg}$ מונחת על משטח אופקי חלק, מפעילים עליה כוח אופקי של $F = 10\text{N}$ ימינה שמוגדר גם ככיוון החיובי. חשב את תאוצת המסה.

$$F = 10\text{N}, m = 2\text{kg}$$

$$a = ?$$

$$\Sigma F = ma$$

$$F = ma$$

$$10 = 2a \quad /:2$$

$$a = 5\text{m/s}^2$$

$$V = 0, 5, 10, 15, 20\dots$$

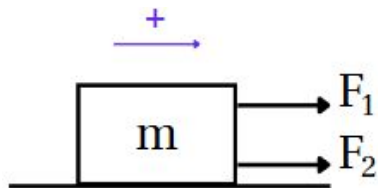
בכל שנייה המהירות של הגוף גדלה ב- 5m/s .

דוגמה 2:

מסה של 3 ק"ג נמצאת על משטח חלק (ללא חיכוך), יוסי מושך אותה ימינה בכוח של $F_1 = 10\text{N}$ ודני גם מושך ימינה בכוח F_2

שגודלו הוא פי 2 מכוחו של יוסי.

א. מהי תאוצת המסה.

$$m = 3\text{kg}, F_1 = 10\text{N}, F_2 = 2F_1 = 20\text{N}$$

$$a = ?$$

$$\Sigma F = ma$$

$$F_1 + F_2 = ma$$

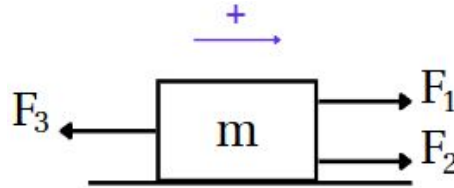
$$10 + 20 = 3a$$

$$3a = 30 \quad /: 3$$

$$a = 10\text{m/s}^2$$

דוגמה 2 - המשך...

בהנחה ויגיע משה ויתחיל למשוך את המכונית שמאלה בעוצמה של $F_3 = 15\text{N}$.
ב. מה תהיה תאוצת המסה כעת (יוסי ודני עדיין מושכים)

$$F_3 = 15\text{N}$$

$$a = ?$$

$$\Sigma F = ma$$

$$F_1 + F_2 - F_3 = ma$$

$$10 + 20 - 15 = 3a$$

$$3a = 15 \quad /: 3$$

$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

כעת, נתחיל ללמוד על הכוחות שבטבע

כוח המשיכה - mg

מפעיל - כדור הארץ.

סימון - mg

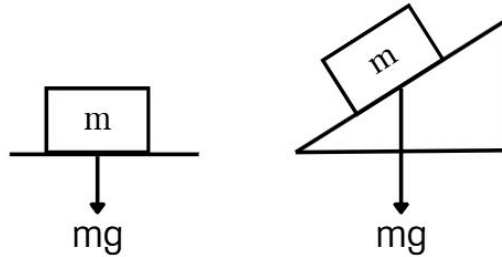
גודל: $m \cdot g$

פרמטרים:

• $m =$ מסה [kg]

• $g = 10$ (תאוצת הכובד בכדור הארץ, בכוכבים אחרים זה יהיה שונה).

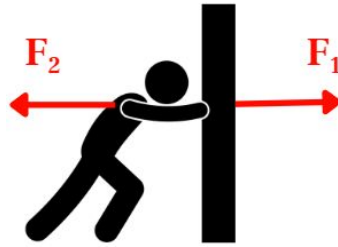
כיוון: כלפי מטה בניצב לקרקע.

החוק השלישי של ניוטון (חוק הפעולה והתגובה)

הגדרה: כאשר גוף 1 מפעיל כוח על גוף 2, גוף 2 מחזיר לו את אותו הכוח רק בכיוון הפוך.

דוגמה: כאשר אדם דוחף קיר, הקיר דוחף את האדם בחזרה באותו גודל כוח אך בכיוון הפוך.

$$F_1 = -F_2$$

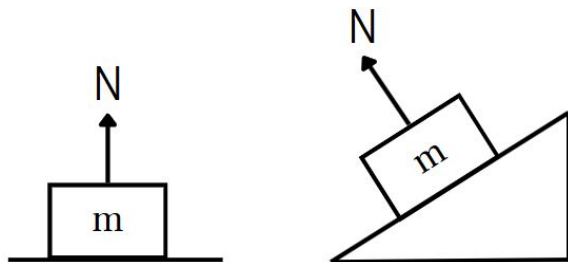
כוח הנורמל - N

מפעיל - המשטח שהגוף עליו, רק כאשר גוף נמצא על משטח הכוח יכול להתקיים.

סימון - N

גודל: שווה ללחץ שמרגיש המשטח.

כיוון: כלפי מעלה בניצב למשטח.

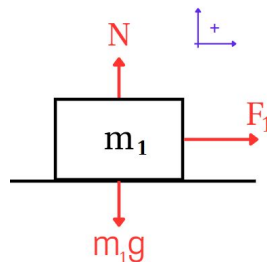

דוגמה 1:

גוף שמסתו $m_1 = 2\text{kg}$ מונח על משטח חלק (ללא חיכוך). מפעילים על הגוף כוח $F_1 = 10\text{N}$ אופקי ימינה והוא מתחיל לנוע.

א. שרטט תרשים של הכוחות הפועלים על הגוף m_1 .

$$m_1 = 2\text{kg}, F_1 = 10\text{N}$$

ב. רשום את משוואת הכוחות של הגוף עבור כל אחד מהצירים.

$$\begin{aligned}\Sigma F_y &= 0 \\ N - m_1g &= 0\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\Sigma F_x &= m_1a \\ F_1 &= m_1a\end{aligned}$$

דוגמה 1 - המשך...

ג. מצא את תאוצת הגוף.

$$a = ?$$

$$F_i = m_i a$$

$$10 = 2a$$

$$a = 5 \text{ m/s}^2$$

ד. חשב את הכוח הנורמלי שמפעיל המשטח על הגוף.

$$N = ?$$

$$N - m_i g = 0$$

$$N = m_i g$$

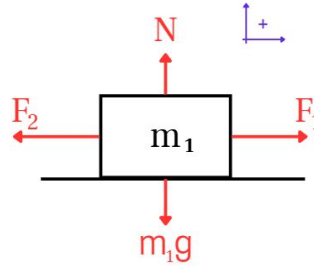
$$N = 2 \cdot 10 = 20\text{N}$$

דוגמה 2:

גוף שמסתו $m_1 = 3\text{kg}$ מונח על משטח חלק (ללא חיכוך), מפעילים על הגוף כוח אופקי $F_1 = 15\text{N}$ ימינה וכוח אופקי $F_2 = 6\text{N}$ שמאלה. ימינה מוגדר ככיוון החיובי.

א. שרטט תרשים של הכוחות הפועלים על הגוף m_1 .

$$m_1 = 3\text{kg}, F_1 = 15\text{N}, F_2 = -6\text{N}$$

ב. רשום את משוואת הכוחות של הגוף עבור כל אחד מהצירים.

$$\Sigma F_y = 0$$

$$N - m_1g = 0$$

$$\Sigma F_x = m_1a$$

$$F_1 - F_2 = m_1a$$

דוגמה 2 - המשך...

ג. מצא את תאוצת הגוף.

$$a = ?$$

$$F_1 - F_2 = m_1 a$$

$$15 - 6 = 3a$$

$$9 = 3a$$

$$a = 3 \text{ m/s}^2$$

$$N = ?$$

$$N - m_1 g = 0$$

$$N = m_1 g$$

$$N = 3 \cdot 10 = 30\text{N}$$

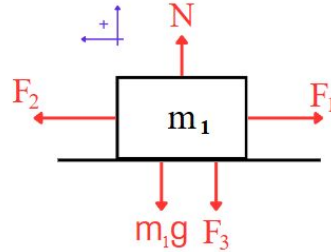
ד. חשב את הכוח הנורמלי שמפעיל המשטח על הגוף.

דוגמה 3:

קופסה שמסתה $m_1 = 5\text{kg}$ נמצאת על משטח אופקי חלק, הכיוון החיובי בשאלה מוגדר שמאלה ולמעלה. שלושה כוחות פועלים על הקופסה: $F_1 = 30\text{N}$ ימינה, F_2 שמאלה ו- F_3 מטה, ידוע כי תאוצת הקופסה היא 2m/s^2 שמאלה.

א. שרטט תרשים של הכוחות הפועלים על הגוף m_1 .

$$m_1 = 5\text{kg}, F_1 = -30\text{N}, a = 2\text{m/s}^2$$

ב. רשום את משוואת הכוחות של הגוף עבור כל אחד מהצירים.

$$\begin{aligned}\Sigma F_y &= 0 \\ N - m_1g - F_3 &= 0\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\Sigma F_x &= m_1a \\ F_2 - F_1 &= m_1a\end{aligned}$$

דוגמה 3 - המשך...

ג. מצא את גודל הכוח F_2 .

$$F_2 = ?$$

$$F_2 - F_1 = m_1 a$$

$$F_2 = m_1 a + F_1$$

$$F_2 = 5 \cdot 2 + 30 = 40$$

$$F_2 = 40\text{N}$$

$$N = ?$$

$$N - m_1 g - F_3 = 0$$

$$N = m_1 g + F_3 = 0$$

$$N = 5 \cdot 10 + 12 = 62$$

$$N = 62\text{N}$$

נתון: $F_3 = 12\text{N}$

ד. חשב את הכוח הנורמלי שמפעיל המשטח על הגוף.

סד"פ לדינמיקה (חלקי)

א. תרשים כוחות - נשרטט את המסה עם כל הכוחות הפועלים עליה.

ב. צירים - נצייר את ציר ה- x, y של הגוף, ציר ה- x תמיד מקביל למשטח וציר ה- y מאונך אליו.

ג. כיוון חיובי - לכל ציר נקבע צד חיובי.

ד. משוואת כוחות - בכל ציר הכוחות בכיוון החיובי פחות הכוחות בכיוון השלילי שווים ל- $am\0$.

סוף שיעור 1

עכשיו לתרגל את שיעורי הבית, תודה רבה שהקשבתם לי ולהתראות. 🙌

